

PROGRAM PILOTAŻOWEGO ZWALCZANIA INWAZYJNYCH GATUNKÓW OBCYCH

Barszcz Sosnowskiego *Heracleum sosnowskyi* oraz barszcz Mantegazziego *H. mantegazzianum* to rośliny obcego pochodzenia (rejon Kaukazu), niebezpieczne dla człowieka oraz zagrażające rodzimej faunie i florze. Pojawiły się w Polsce w II połowie XX w. jako rośliny o dużym potencjale użytkowym, lecz po ujawnieniu się ich toksycznych właściwości, uprawy zaniechano, jednak nie zlikwidowano skutecznie wszystkich roślin, które zaczęły niekontrolowanie rozprzestrzeniać się na terenie całego kraju.

Barszcze kaukaskie należą do najbardziej okazałych roślin zielnych świata. Rośliny osiągają do 5 m wysokości, a ich kwiatostany mają do 80 cm średnicy, łodygi do 10 cm grubości, a długość liści sięga 1,5 m. Barszcze kaukaskie rozmnażają się wyłącznie przez nasiona. Inwazyjny potencjał roślin wynika z olbrzymiej ich produkcji (nawet do 100 tys. z jednego osobnika). Nasiona są łatwo przenoszone przez wodę, wiatr, zwierzęta, a także przez człowieka. Rośliny cechują się dużymi zdolnościami regenera-

cyjnymi części korzeniowej, co dodatkowo utrudnia ich zwalczanie.

Za obszary dogodne do ekspansji barszczy kaukaskich uznawane są tereny o luźnej zabudowie miejskiej, przemysłowe, komunikacyjne, rolnicze z udziałem roślinności zielnej, murawy i pastwiska, lasy i zarośla, brzegi cieków i zbiorników. Rozprzestrzeniając się w sposób całkowicie niekontrolowany zagrażają cennym siedliskom przyrodniczym.

Barszcze kaukaskie stanowią zagrożenie dla zdrowia i życia ludzi – zawierają olejki eteryczne bogate w szkodliwe związki chemiczne w tym furokumaryny, powodujące poparzenia skóry. Substancjom tym, po ich przedostaniu się do wnętrza organizmu, przypisuje się także właściwości kancerogenne.

W eliminacji barszczy kaukaskich stosowane są różne metody, których skuteczność i efektywność wymaga sprawdzenia w warunkach lokalnych. Jest to przedmiotem projektu Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska pn. „Opracowanie zasad kontroli i zwalczania inwazyjnych gatunków obcych wraz z przeprowadzeniem pilotażowych działań i edukacją społeczną” dofinansowanego z Funduszy Europejskich.

W ramach projektu, w całej Polsce, w 66 lokalizacjach, zespoły ekspertów reprezentujących konsorcjum w składzie: Uniwersytet Śląski w Katowicach, Akademia Pomorska w Słupsku, Instytut Technologiczno-Przyrodniczy w Falentach

oraz firma Eco Future Tomasz Mroczkowski, testują metody zwalczania wybranych inwazyjnych gatunków obcych, w tym również barszczy kaukaskich.

W **Krościenku**, w ramach działań pilotażowych, zespół ekspertów reprezentujących Uniwersytet Śląski w Katowicach testuje usuwanie barszczy kaukaskich z wykorzystaniem trzech metod zwalczania, w tym dwóch mechanicznych: przecinania i rozwiercania korzenia, oraz metody kombinowanej polegającej na dołodygowej aplikacji nawozu Perlka.